

ЛІТЕРАТУРОЗНАВСТВО ТА МІЖКУЛЬТУРНА КОМУНІКАЦІЯ

Гульчак С.Я.

*здобувач другого рівня вищої освіти,
Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка*

ЛІНГВІСТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ НЕОЛОГІЗМІВ У ЖАНРІ ФЕНТЕЗІ (НА ОСНОВІ ЦИКЛУ КНИГ БРЕНДОНА САНДЕРСОНА “ХРОНІКИ БУРЕСВІТЛА”

У сучасній літературі жанр фентезі займає особливе місце, привертаючи увагу читачів унікальними світами, дивовижними персонажами та захопливими сюжетами. Однією з головних характеристик фентезійних творів є використання неологізмів – нових слів, створених авторами для позначення нових понять, реалій або ж відображення особливостей культурних і магічних світів. Неологізми надають текстам фентезі особливої виразності, створюючи специфічну мовну реальність.

У “Хроніках Буресвітла” Брендон Сандерсон активно використовує авторські неологізми, щоб занурити читача в світ Рошару – світу зі складною екологією, багатою культурою та магічною системою, що розвивається під впливом потужних штормів. Неологізми Сандерсона не лише визначають фізичні та магічні характеристики світу, а й допомагають передати його культурні та соціальні особливості. Це зокрема:

1. Назви людей, наприклад: "Windrunner" – представник одного з орденів Лицарів Радіантів, яким властива здатність маніпулювати буресвітлом для польоту. Вітерогонці, як Каладін, не лише володіють магічними здібностями, але й захищають слабких, що підкреслює їхню соціальну роль у світі; "Truthwatcher" – інший орден Лицарів Радіантів, члени якого мають дар передбачення і здатність бачити істину. Вони займаються дослідженням та аналізом, їхня діяльність спрямована на розкриття істини про світ, який їх оточує; "Parshendi" – назва народності, яка має особливий зв'язок зі штормами та здатність змінювати свою форму відповідно до їхнього стану або обставин. Ця раса сприймається іншими як загадкова і навіть ворожа, через що має важливе значення у суспільному житті Рошару;

2. Географічні назви, наприклад: "Alethkar" – одна з найбільш впливових країн на Рошарі, відома своєю військовою силою і гордими правителями. Назва підкреслює велич країни і її роль у конфліктах, що розгортаються на Рошарі; "Shinovar" – регіон, що відрізняється від решти світу, оскільки захищений від

штормів гірськими хребтами. Унікальні кліматичні умови цього регіону формують свою флору і фауну, що є винятком для планети. Назва вказує на культурну ізолюваність і відособленість цього регіону; "Kholinar" – столиця Алеткару, місто з багатою історією та культурною спадщиною. Назва підкреслює важливість цього міста як центру політичного життя та символу могутності королівства; "Purelake" – велике озеро, відоме своєю унікальною екосистемою. Його спокійні води символізують гармонію і природний порядок, контрастуючи з хаотичними Буресвітлами.

3. Магічні явища та терміни: "Stormlight" – буресвітло, магічна енергія, яка накопичується в дорогоцінних каменях під час потужних бур. Цей термін позначає основне джерело магічної сили, яке є життєво необхідним для багатьох магічних істот і людей, наділених здібностями. Буресвітло символізує силу природи, яка є як творчою, так і руйнівною; "Lifespren" – духоподібні істоти, пов'язані з життєвою силою, які з'являються, коли виникає енергія життя. Lifespren є індикатором здоров'я та активності живих істот, підкреслюючи зв'язок магії з природою; "Spren" – духоподібні істоти, які асоціюються з емоціями, природними явищами або магічними силами. Spren є важливою складовою магічної системи, оскільки вони часто є індикаторами змін або реакцій на події у світі. Наприклад, Angerspren з'являються, коли люди відчують злість.

4. Релігійні і міфологічні поняття, наприклад: "Almighty" – Верховний бог, якого вшановують більшість народів Рошару. Він уособлює світло, праведність і порядок. Назва підкреслює абсолютність і беззаперечність його влади, а також його роль як верховного захисника проти сил темряви; "Honor" – бог, який символізує чесність, справедливість і моральні цінності. Його культ пов'язаний з ідеєю Лицарів Радіантів, які дотримуються принципів честі. Поняття "Honor" є основою для моральної системи світу, і цей неологізм відображає важливість етичних принципів; "Odium" – божество, що уособлює ненависть, злість і руйнівну силу. Він є головним антагоністом і джерелом зла, яке загрожує світу. Назва "Odium" передає відчуття абсолютної темряви та агресії, що протиставляється цінностям, які уособлює "Honor".

5. Назви рослин і тварин, наприклад: "Rockbud" – рослина, що має захисну оболонку у вигляді твердого панцира, який розкривається лише за сприятливих умов. Така назва підкреслює міцність і здатність до виживання в суворих умовах. Rockbud є типовим прикладом рошарської флори, що пристосувалася до частих штормів, зберігаючи насіння і листя під захисним покривом; "Chull" – велика тварина з панциром, яку використовують як в'ючну тварину. Назва Chull відображає фізичну силу і витривалість цієї істоти, а також її значущість у місцевому сільському господарстві. Завдяки своїй міцній оболонці, Chull здатні протистояти штормам і транспортувати вантажі на великі відстані.

Загалом, семантика авторських неологізмів у "Хроніках Буресвітла" Брендона Сандерсона відображає багатогранність світу Рошару та його культурні, соціальні і магічні аспекти. Кожна з груп неологізмів – від назв людей

і географічних об'єктів до магічних явищ та назв флори і фауни – допомагає сформувати повну картину світу, що є абсолютно відмінною від нашого.

Брендон Сандерсон у своєму циклі "Хроніки Буресвітла" створює безліч неологізмів, використовуючи різноманітні словотвірні засоби. Найчастотнішими є такі способи словотворення: композиція (словоскладання) (stormlight, windrunner); афіксація (lighteyes, darkeyes); калькування з інших мов (наприклад, surgebinding – неологізм, утворений від "surge" (приплив енергії, з латинського surgere, що означає "підніматися") і "bind" (зв'язувати)); конверсія (soulcasting, lashing); створення повністю нових слів (spren – унікальне слово, що позначає духів, пов'язаних з різними природними явищами та емоціями; nahn – термін, що використовується для позначення класів у соціальній ієрархії Рошару; sadeas – ім'я роду чи титул).

Завдяки використанню різних способів словотвору для творення неологізмів, світ Сандерсона постає перед читачем як цілісний, багатовимірний і живий, з унікальною лексикою, яка підкреслює глибину і продуманість фентезійної реальності.

Отже, неологізми в "Хроніках Буресвітла" Брендона Сандерсона виконують важливі функції, які допомагають формувати унікальний, багатошаровий світ, повний магії, міфології, соціальної складності та культурних традицій. Вони не тільки створюють атмосферу і допомагають читачеві зрозуміти особливості життя на Рошарі, але й розкривають глибші філософські та моральні теми, що є ключовими для сюжету. За допомогою ретельно розроблених термінів Сандерсон підкреслює внутрішні конфлікти персонажів, розкриває їхню мотивацію та додає емоційної насиченості оповіді. Таким чином, неологізми стають невід'ємною частиною стилістики фентезійного жанру, дозволяючи авторам надавати вигаданому світу цілісності, глибини та реалістичності. Успішне використання неологізмів у фентезі допомагає не лише окреслити межі вигаданого всесвіту, а й створити зв'язок між читачем і світом, де кожне нове слово є вікном у багатий і продуманий всесвіт.

ЛІТЕРАТУРА

1. Александрук І.В. Когнітивні та мовні механізми утворення неологізмів та okazіоналізмів у творах жанру фентезі (на матеріалі творів сучасних англійських та американських авторів). *Науковий вісник Рівненського інституту ВНЗ ВМУРоЛ "Україна"*. 2010. № 1. URL: http://www.univerua.rv.ua/VNS1/Aleksandruk_I.V.pdf
2. Власенко І.В. Типи okazіоналізмів в жанрі фентезі (на матеріалі англійської, німецької, української та російської мов): дис. ... канд. філол. наук: 10.02.15 / Чорномор. нац. ун-т ім. Петра Могили; Державний заклад "Південноукр. нац. пед. ун-т ім. К.Д. Ушинського". Одеса, 2018. 258 С.
3. Sanderson B. The Way of Kings. URL: <https://www.rulit.me/books/the-way-of-kings-read-341459-1.html>